

СЕКЦІЯ 10. МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

Алексєєвська Г. С.

*PhD, доцент кафедри світового господарства і міжнародних економічних відносин,
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
м. Одеса, Україна*

Чернова В. В.

*студентка,
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
м. Одеса, Україна*

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-431-6-36>

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ ГЛОБАЛЬНИХ ПАНДЕМІЙ¹

Пандемія – це масштабний спалах інфекційних захворювань, який охоплює великі географічні регіони, значно підвищуючи рівень захворюваності та смертності. В останні десятиліття ймовірність виникнення пандемій зростає через глобалізацію, урбанізацію, збільшення міжнародних подорожей, змін у землекористуванні та антропогенного впливу на навколишнє середовище [1].

Протягом всієї історії людства спалахи пандемії знищували суспільства, визначали результат війн, знищували цілі народи, але також парадоксальним чином сприяли розвитку інновацій та досягнень у науці, економіці та політичних системах [2].

¹ Theses were prepared within the research project: “Socioeconomic impact of the COVID-19 pandemic and Russia’s full-scale invasion on the development of EU and Ukraine: fostering research collaborations through establishing of a digital knowledge exchange platform”

This project has received funding from the European Union’s Horizon 2020 Research and Innovation programme under Grant Agreement no. 871072

eurizon
European network
for developing new horizons for RIs

Одна з найруйнівніших пандемій в історії – це Чорна смерть XIV століття, яка забрала життя мільйонів людей. За оцінками вона знищила близько 60% населення Європи. Дослідження показують, що ця пандемія поширилася торговими шляхами, які пов'язують Євразію через Шовковий шлях. Вона справила як демографічний, соціальний та економічний вплив на середньовічне суспільства.

У XX столітті світ пережив кілька пандемій грипу, кожна з яких мала свої особливості та глобальні наслідки. Іспанський грип (1918–1919) – найбільш смертоносна пандемія, що охопила близько 25–30% населення планети і забрала життя понад 50 мільйонів людей. Економічні наслідки пандемії були руйнівними, особливо у Європі. Азіатський грип (1957–1958) та Гонконзький грип (1968–1969) – менш смертоносні порівняно з Іспанським грипом, проте кожна з них забрала життя від 1 до 4 мільйонів людей, спричиняючи значні економічні та соціальні потрясіння.

Економісти оцінили, що подібні пандемії можуть коштувати світовій економіці 500 мільярдів доларів США щорічно, що становить близько 0,6% світового доходу. Особливо значущими є втрати у сфері охорони здоров'я, туризму та торгівлі [3].

За оцінками Світового банку та Світової організації охорони здоров'я (ВООЗ), загальні витрати на її подолання пандемії, подібної до іспанського грипу, досягають 2,2–4,8% світового ВВП, це близько 3 трильйони доларів США.

COVID-19, як і іспанський грип, став глобальною пандемією. Пандемія COVID-19, яка розпочалася в Ухані (Китай) наприкінці 2019 року, мала безпрецедентний вплив на весь світ. Вже до березня 2020 ВООЗ оголосила COVID-19 глобальною пандемією. Це захворювання принципово відрізнялося від попередніх пандемій високою швидкістю поширення, спричиною тісною міжнародною інтеграцією та глобалізацією. Можливість безсимптомної передачі COVID-19 ще більше ускладнила боротьбу із ним.

До жовтня 2023 року, за даними ВООЗ, у світі було зареєстровано понад 780 мільйонів підтверджених випадків COVID-19 та понад 7 мільйонів смертей. Найбільшого удару пандемія завдала країнам із щільною урбанізацією та розвиненими економіками, такими як США, Індія та Бразилія. За оцінками, втрати світового ВВП у 2020 році становили близько 3,5%, що стало найбільшим спадом з моменту Великої депресії 1930-х років. На 2024 рік глобальна економіка продовжує відновлюватися після пандемії COVID-19, але темпи

зростання залишаються нижчими, ніж до кризи. Прогнозоване зростання світового ВВП 2024 року становить 3,1%, а 2025 року – 3,2% [4]. Ці цифри нижчі за середнє зростання в 3,8%, що спостерігалось до пандемії в період з 2000 по 2019 роки. Причини повільнішого зростання включають високі відсоткові ставки центральних банків боротьби з інфляцією, скорочення фіскальної підтримки та низькі темпи зростання продуктивності.

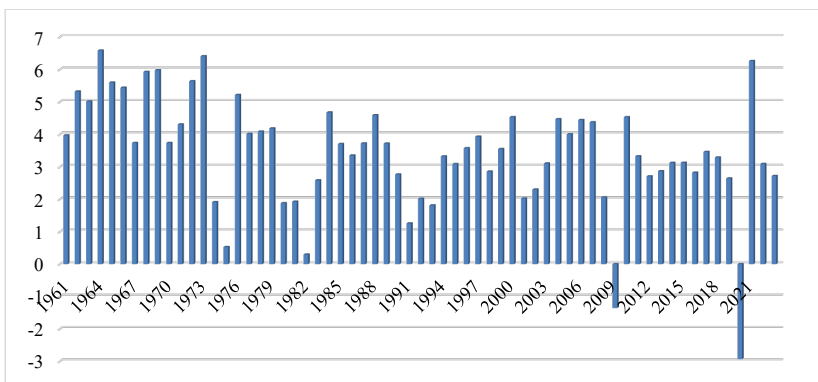

Рис. 1. Зростання світового ВВП (%)

Джерело: [4]

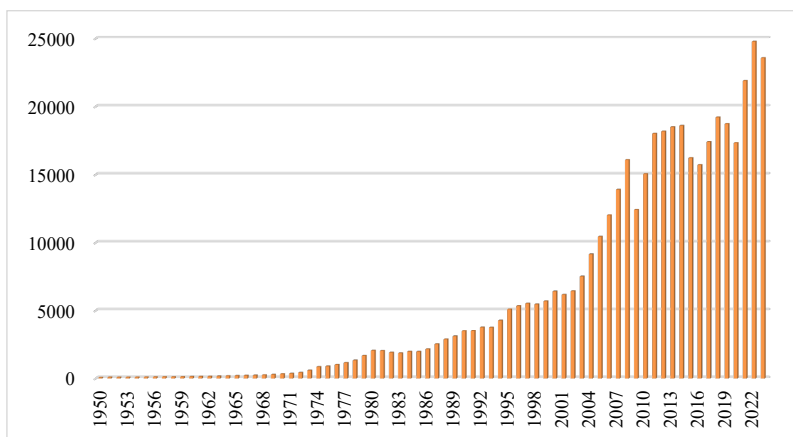

Рис. 2. Обсяг світової торгівлі (млн дол. США)

Джерело: [5]

COVID-19 також серйозно порушив глобальні ланцюги постачання. Китай, як одна з найбільших виробничих баз у світі, тимчасово призупинив роботу багатьох підприємств, що викликало збої у постачанні товарів по всьому світу. Європейський Союз, США, Японія та Південна Корея сильно постраждали від цих перебоїв, оскільки їхні промислові сектори залежать від постачання компонентів із Китаю.

Глобальна торгівля скоротилася на 5,6% у 2020 році, що спричинило збитки на суму понад 6 трильйонів доларів. Найбільших втрат зазнали сектори туризму, автомобільної промисловості та електроніки.

Пандемії значно впливають на соціальні структури та політичні системи. Під час пандемії COVID-19 багато країн зіткнулися із соціальними хвилюваннями, викликаними суворими карантинними заходами, обмеженнями на пересування та спадом економіки. У деяких країнах це призвело до політичної нестабільності та посилення протестних рухів.

Водночас пандемія стимулювала впровадження інновацій у галузі охорони здоров'я та технологій. Швидкий розвиток вакцин проти COVID-19 став результатом міжнародного співробітництва та масштабних інвестицій у науку.

Докази, представлені в різних дослідженнях, показують, що найсерйознішим наслідком епідемічних захворювань є висока смертність населення і вони впливають на економіку країни кількома каналами, включаючи сектори охорони здоров'я, транспорту, сільського господарства та туризму. У той же час, враховуючи тісний взаємозв'язок сучасних економік, епідемія може торкнутися наявних міжнародних ланцюжків поставок і значно вплинути як виробничі потужності, так і на торгівлю.

Незважаючи на те, що суспільство впоралося з глобальною пандемією COVID-19, слід брати до уваги вразливість світової економіки перед глобальними загрозами та необхідність створення більш стійких систем для боротьби з майбутніми спалахами інфекцій та іншими глобальними викликами.

Література:

1. Jonas O.B. Pandemic Risk World Development Report 2014 on Risk and Opportunity: Managing Risks for Development. 2013. P. 40.

2. Huremović, D. Brief history of pandemics (pandemics throughout history). In: Huremović, D. (Ed.). *Psychiatry of Pandemics: A Mental Health Response to Infection Outbreak*. Springer International Publishing, Switzerland. 2019. Pp. 7–35.

3. Fan V., Jamison D., Summers L. *Pandemic risk: how large are the expected losses?* 2017. URL: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5791779/>

4. World Bank. Grow GDP. URL: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD>

5. WTO. Evolution of trade under the WTO: handy statistics. URL: https://www.wto.org/english/res_e/statis_e/trade_evolution_e/evolution_trade_wto_e.htm